

BRASNYÓ ISTVÁN

Bikkessy-Heinbucher festménye: Bácskai parasztok (1816)

*Az égbolt hajnalig képzelődik,
majd meglegyintve korai pipaszótól
szilárd formába dermed: alaktalan csak,
akár a rá terelt gondolat. A kéz
tétlen, fegyver agyán feszül
tétlen kezem, ahogy semmit sem választ.*

*Valaminek következnie kellene,
ami a kutya orrába szagot lop,
fölhívni magára a figyelmet:
de mindez kívül esik e délkörön
s a láthatatlant hajszolni nincs
idő, nem azon alapul a létezés.*

*Széles heveder inkább, amit csak lehet
ráakasztani, hogy súlya legyen
a dolognak, a későbbi vacogásnak,
a rontásnak, majd ha telibe talált,
két malomkő közt őrlődve lesz még
alkalom elég, fontolóra venni.*

*Akár a sarkantyú acélát, ha kiszalad
a föld a talpak alól, hullámot vet
a víz nyomán, vagy már előtte is
égnek tolul, mintha hegy nőne
valahol, emlékezetből, vagy álom
csapná be a szemet; nem az én szemem az.*

*De ha ez majd mind összekoccan
a megszántatlan föld alatt, a*

*mezsgye ismeretlen helyén, még
osztatlan terepen: itt a vadász
nem sokat kételkedik, mert ennél
már úgyszintse hosszabb puskacső,
csak ösvény, mely a másikban fönnakad.*

*És csak így, gyalogosan, hajszolni leendő
déliábot, kocsonyás tocsogókon,
melyeknek rövid a csizmaszár,
a gyertyaszál az isten miséjén,
az emberélet, mely túl van a delén,
az iránytűként szolgáló kocsirúd,
ha mégsem sikerül elég sebesre a vágta.*

*Mint mennykő, zuhantában, szétütve
a mire sem való hangulatot,
ebből amit építeni lehetne, vagyis
a kő, ami csak botlónak ha akad,
amióta kikelt a világ tojása,
ide, egy helyre hordva, majd
összeállna, hogy egyszer valamit
a szemekbe kukorékoljon tetejéből
a kakas: fölmondja, akár az iskolásgyerek
a szemhatárra alvadt képeket.*

*De itt megszokásból mintha túlpárt
is állna: az átal, a túlnan, a más
lenne az, ami e helyre épp mássá
rögzít, azzá, ami egyszer volt mindössze,
akár az eredet, a hosszú barázda,
amely itt rögvést visszakanyarodik,
habár senki sem zabolázza, csak nézi,
s az eb vakkantása ezen túlra szól.*

*Ám az, ami benne maradhatott
a torokban, a kimondatlan, hosszú
hallgatás, kihívó semmibevétele a*

*világ tartós és nyikorgó kanyarulatainak:
ez az egész, ahogy kocsiderékba lenne
dobva, és állja a hosszú rázkódást,
amely e holtpontra vezet, akár
a mindig egy naplemente, a holdsarló
kaszabolása a zombékon, és az arcokra
tarolt üresség meg az egyenes beszéd,
akár a rideg gatyaszár és a borjúszájú ing.*

*A talaj, mely a biztonságot művégre adja,
kivilágosodva az égbolt fölvaltva viselt
süvege alatt, miután a pásztornép
torzsig legeltette a csillagok özönét,
elvonult, s messzi berekbe szállt, miként
az égájról fakadó ködölés vagy
a vizeket megülő, elnyújtott szárcsabang –
amikor a kérődzés a föld alatt megszakad.*

*Erre kell dobantani csizmasarokkal!
Tiporni végtelenbe tartó kígyófejét
az eszelős szünetnek, mely varratokat
feszeget, s homokot csap a szélbe, a szembe,
mintha lenyúzott bőrét mentené,
s ki sem rajzolt, esőtlen szivárványt!*

*Miként a föl sem szított lángból
következne a juss a parázsra,
amikor még tüzet sem fogott a tapló,
csupán az ingatag, árva fej
barangol elrévedve önmagában:
elvadultan a kései, fejetlen látomásban
félvállról sem vett jövőndőt sejtteni.*

*Micsoda ekevas kovácsolódik nekem
a rozsdás égboltból néma égi üllőn, és
fölszántva minden talpalatnyi helyet
vetés készül, melyet megemlegetek,*

*pácoltan százféle ragyától, üszöktől,
ragálytól, véstől és sorvadástól.*

*Hogy ótvaras éjszaka jön hosszú hajamra,
hogy bajszom maholnap csomóra kötődik
és a telek bőrrömet kicserzik, megrepesztik,
mintha kivedleni szeretnék e világból,
a tulajdon csontomat használva fegyverül
hadakozni megjuházott fantomokkal.*

*Hosszan szövődik itt a vászon, a kísértetlepedő,
amelyhez végül már fonál sincs, csak
az üres kattogás, csupán a kattogás
hangja, mert már oda a szövőszék,
a fejszék, a sajtár, a hordó-magányos
dongája, ha egyáltalán maradt még valaki
e hosszú kártyapartiboz, melyet napestig
játszanak pénzbe, borba, vagy ami van,
ami nincs, mindegy, majd ami lesz:
ne mondja azt senki, hogy semmi se lesz!*

*Idill lesz takonyba fúlva, Waterloo
meg győztesek, de leginkább csak vesztesek,
telek, melyek a melegre gyűlnek össze
történelmek fűtötte kemencéhez, sívár
havat csikorgatva semmit se látni,
hol végül is a ganajba belefojtott eszme,
szakadatlan másvilági szinteket mérve
ólig meg istállók ajtajáig ha elér;
csak döcögősen, a fagymenta téglajárdán,
vizlatni, hová tűz a nap és hol az árnyék
pálfordulókon vonítva be az ablakon,
ahogy húzza a szarvatlan időt az istráng kötelén.*

*Ami végül is biztos, a tágasság az, az
elveszettség, a vadászkutya nyúl nyomát
követve a szemhatárig, s hogy onnan*

*már csakugyan nincs tovább, ideje lett
egyszerre visszafordulni, hogy emerről talán
más az ábrázolás, melybe kereteznek,
összeróják a ráját, miként az akasztófát.*

*És kirajzolódván e megrettent ámulatban,
belesüvítve a hígvelejű levegőbe
a gyutacs sebes szisszenését, amikor
rácsap a fegyver kakasa: e lángra kapó
indulatból formálódni a rendíthetetlen
nyugalomra, mint akinek sem
hozzáadni-, sem elvennivalója nincsen,
s biztos helyen tudja mindenét a mindenségben.*

*Még mennyire hogy szóvá lesz majd téve mindez!
Ahogy más-más jelentését találja
az elmenő s az érkező, ki-ki a maga
értelmét keresve, hosszabbítja benne
tulajdon korát, mely oly rövidre rándul össze,
hogy csupán a visszatartott lélegzetre fülel –
ahogy a tüdő hasítja szűkös selymét
s a jó szándéktól az agyba tolul a vér.*

*E vörhenyes, madártalan égboltot!
A szemhatár fölé tornyosult, hűlőben levő
izzást! Ezt a határtalan anyaméh-belsőt!
A kijárat nélküli, pusztá tudatot!
Ahogy az acél szürkéjét feloldja
és sallangok szíjai mutatják kalligráfiáját!*